

Äldres hälsa

Omställning av välfärden

Sanna Juhlin, handläggare äldreomsorg SKR

Länsgemensamt arbete

Lena Vilander Hamnert, utvecklingsledare Kommunförbundet i Kalmar län
Kristin Irebring, äldresamordnare Region Kalmar län

Länsgemensam ledning i samverkan

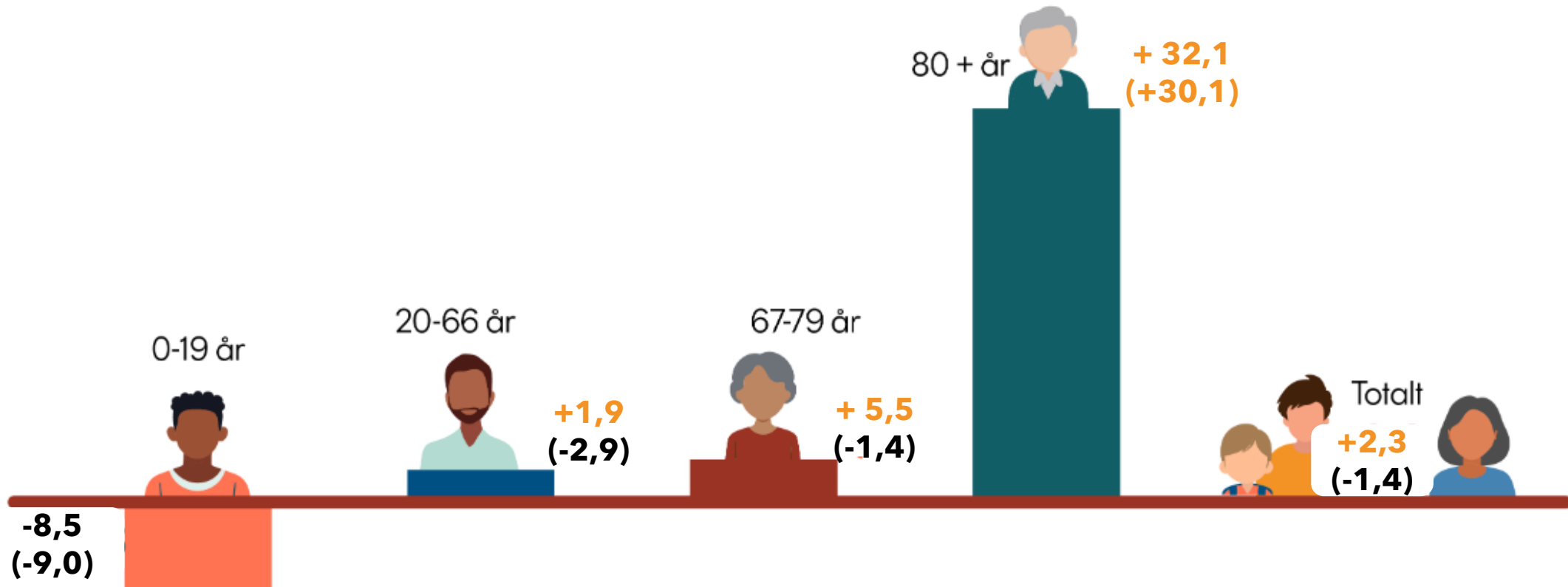
Inom socialtjänst och angränsande område hälso- och sjukvård samt skolan i Kalmar län

Omställning av välfärden

7 november 2025

Befolkningsförändringar

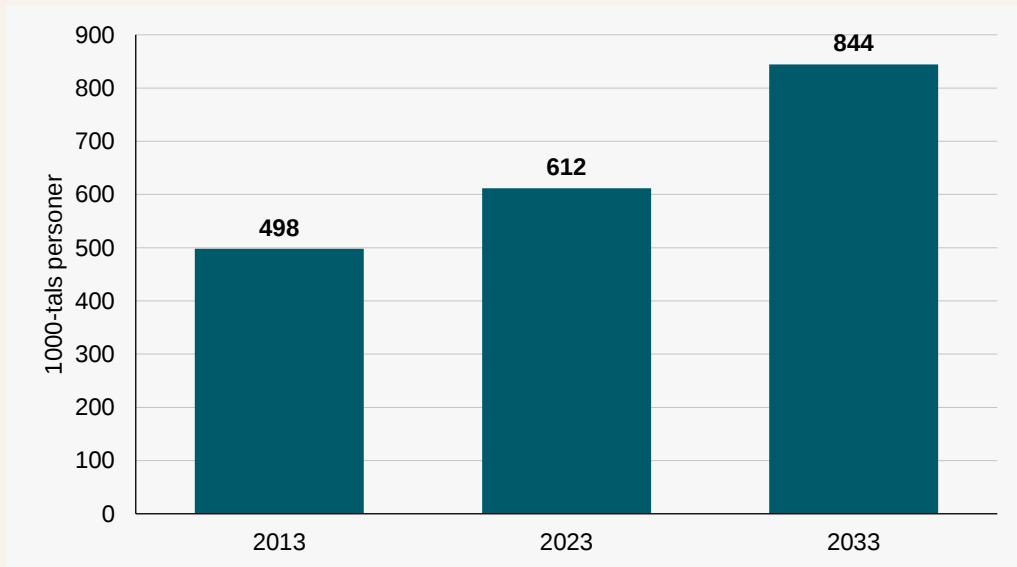
Förändringar i procent i olika åldersgrupper, år 2024 jämfört med 2034

Källor: Statistiska centralbyrån och Sveriges Kommuner och Regioner.

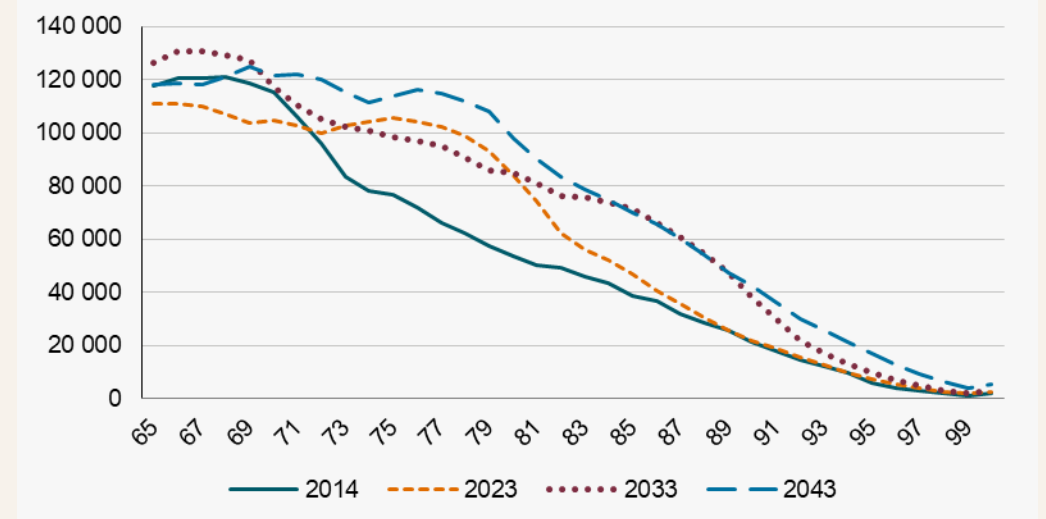
Fler äldre och ändrad åldersfördelning

Antal invånare 80 år eller äldre
1000-tals personer

Källa: Statistiska centralbyrån.

Antal invånare per ålder 80 år eller äldre
Antal personer

Källa: Statistiska centralbyrån.

Två olika logiker möts

Hälso- och sjukvård och socialtjänst

- Professionsansvar – På politikens uppdrag & ansvar
- Profession kan prioritera efter behov – Alla personer med beslut, beslut på personnivå kan överklagas
- Profession driver utveckling – Politik anger riktning och ambition
- Vetenskap & beprövad erfarenhet - Nybörjare, men ingen ny fråga
- Status – Stigma
- Bota. Behandla. Förebygga – Beslut. Rättssäkerhet. Insatser. Frivillighet.

MEN samma invånare och samhällets gemensamma resurser.

Många initiativ har samma riktning!

- Nära vård
- Ny socialtjänstlag
- Nationell demensstrategi
- Nationell strategi mot ensamhet
- Nationella hälsoprogrammet barn och unga*
- Nationell strategi psykisk hälsa och suicidprevention
- Nationell strategi för anhöriga som vårdar

Akut

Förebyggande

Så har vi alltid gjort

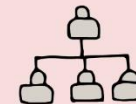
Kunskapsbaserad

Organisationens funktion

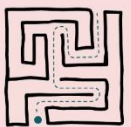
Invånarens perspektiv

Stuprör

Samarbete

Sluten, krånglig

Lätt tillgänglig

Omotiverade skillnader

Jämlik, jämställd

Administrativa sysslor

Socialt arbete

Analoga arbetssätt

Digitala lösningar

Utröda allt

Insatser utan behovsprövning

Vuxnas perspektiv

Barnets bästa

Insatsstyrd

Behovsstyrd

Lägga på mer

Väga ta bort

Snäva, korta perspektiv

Planering, helhetssyn

Misstro, rädsla

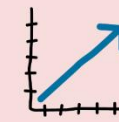
Tillit

Passiva mottagare

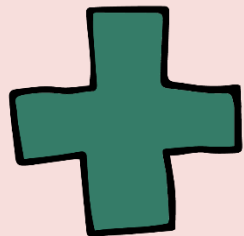
Samskapande

Göra samma bättre

Tänka helt nytt

Akut

Förebyggande

Akut

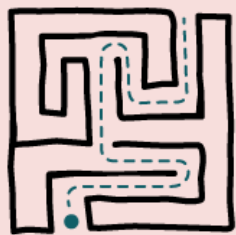
Förebyggande

Enligt nya socialtjänstlagen ska socialtjänsten arbeta förebyggande. Syftet är att nå människor tidigare, innan problemen växt sig stora.

Socialtjänsten ska fortfarande ge stöd vid stora och akuta behov. Men nu läggs tonvikten på förebyggande, snarare än reaktiva åtgärder. Tanken är att göra en förflyttning från utredning och omfattande insatser i ett sent skede – till att tidigt förebygga problem.

Men socialtjänsten behöver arbeta förebyggande i alla steg – även när problemen är stora. Det handlar om att motverka att problemen förvärras, stödja personen att stärka sina egna resurser, och förebygga behov av fler och mer omfattande insatser.

Det förebyggande arbetet är också en fråga för hela kommunen, inte bara socialtjänsten.

Sluten, krånglig

Lätt tillgänglig

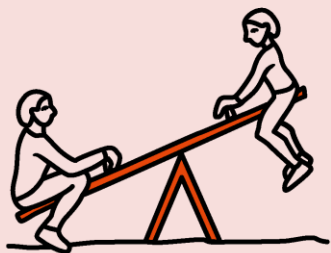
Sluten, krånglig

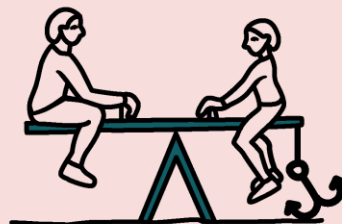
Lätt tillgänglig

Enligt nya socialtjänstlagen ska socialtjänsten ska vara lätt tillgänglig. Det handlar om att sänka trösklarna, erbjuda stöd på ett enklare sätt, och minska krånglet för invånarna.

Det ska vara lätt att nå och ha kontakt med socialtjänsten. Det kan till exempel vara att få kontakt utanför kontorstid, att ta del av information och insatser digitalt, att socialtjänsten finns på andra arenor än det vanliga kontoret och att anpassa verksamhet utifrån olika invånares behov.

Omotiverade
skillnader

Jämlik,
jämsköld

Omotiverade
skillnader

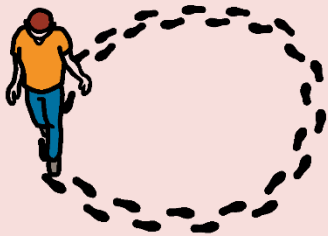
Jämlik,
jämsköld

I nya socialtjänstlagen skrivs jämsköldhet in som mål, så att socialtjänsten ska främja både jämlika och **jämskölda** levnadsvillkor.

Jämsköldhet handlar om kön, och betyder att socialtjänsten ska främja jämskölda levnadsvillkor för flickor, pojkar, kvinnor och män.

Jämlikhet handlar om att främja jämlika levnadsvillkor för alla invånare oavsett kön, ålder, bakgrund, religion, ekonomi eller funktionsnedsättning.

Jämsköldt och jämlik innebär inte att alla invånare ska ha samma insatser. Olika personer har olika behov, och kan behöva olika stöd för att det ska bli likvärdigt. Men skillnaderna måste bygga på personens faktiska behov. Skillnaderna får inte vara omotiverade, alltså bygga föreställningar om hur en viss grupp är.

Så har vi alltid gjort

Kunskapsbaserad

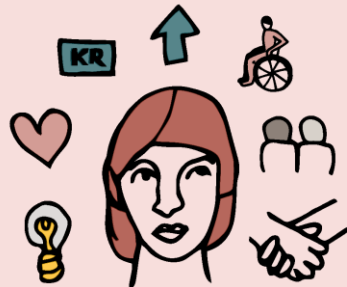
Enligt nya socialtjänstlagen ska socialtjänstens verksamhet bedrivas enligt vetenskap och beprövad erfarenhet.

Det handlar om att utgå från bästa tillgängliga kunskap, använda de evidensbaserade metoder som finns, och systematiskt följa upp insatser. Det handlar också om att använda medarbetarnas, brukarnas och invånarnas kunskap och erfarenhet om vad som fungerar.

Ibland kan det handla om att rannsaka sin egen verksamhet. För vem är verksamheten av god kvalitet? Är det vi gör verkligen baserat på bästa tillgängliga kunskap? Eller handlar det bara om att "Så har vi ju alltid gjort?"

Insatsstyre

Behovsstyre

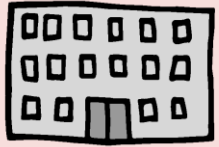

Insatsstyre

Behovsstyre

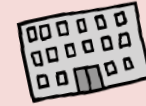
Vi behöver gå bort från tänket "vilka insatser har vi?" och tänka att "samma form passar alla" - till att vara mer flexibla och ge stöd som utgår från en helhetssyn på varje människas olika förutsättningar och behov.

**Organisationens
funktion**

**Invånarens
perspektiv**

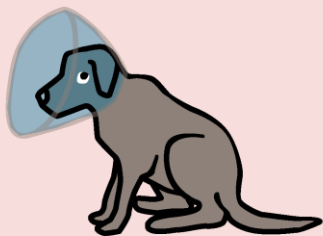
**Organisationens
funktion**

**Invånarens
perspektiv**

Vi behöver göra en förflyttning från att tänka "Det här är vår organisations roll och uppdrag" till "vad är viktigt för våra invånare?"

För att få invånarnas perspektiv behöver vi på riktigt involvera dem i det vi gör. Ta till vara invånarnas kunskap, erfarenheter, behov, synpunkter och idéer när vi utvecklar våra verksamheter.

**Snäva, korta
perspektiv**

**Planering,
helhetssyn**

**Snäva, korta
perspektiv**

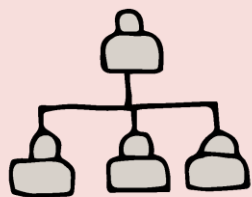

**Planering,
helhetssyn**

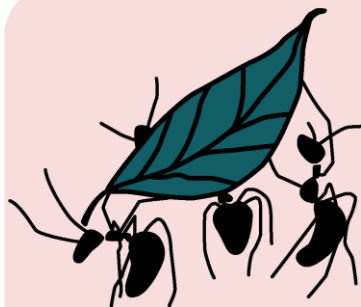
Enligt nya socialtjänstlagen ska kommunen planera insatser för alla enskilda – inte bara för målgruppen äldre och funktionsnedsättning som tidigare.

I planeringen ska kommunen särskilt titta på vilka tidigt förebyggande insatser invånare kan behöva, och samverka med regionen och andra aktörer vid behov. Och precis som med gamla socialtjänstlagen ska socialtjänsten medverka i kommunens samhällsplanering.

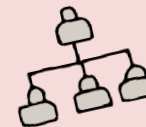
Det handlar om kunna gå från en akutstyrd verksamhet med korta perspektiv, till en mer långsiktig, hållbar planering som utgår från en helhetssyn på invånarnas olika behov i kommunen.

Stuprör

Samarbete

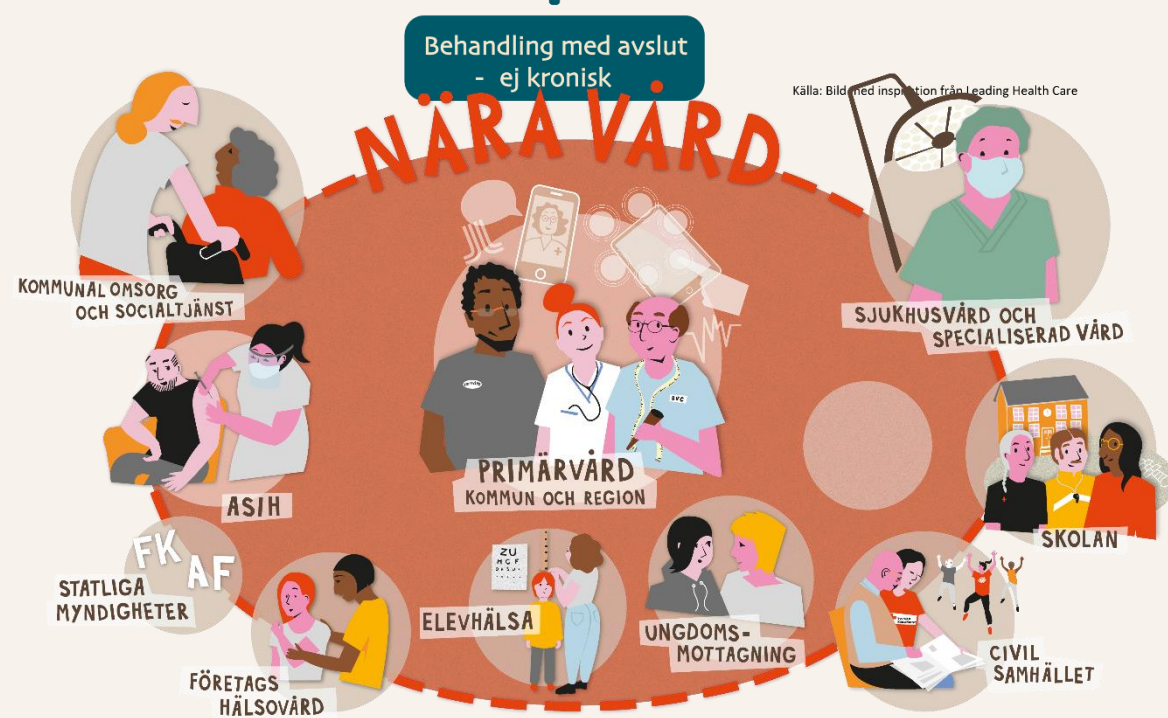
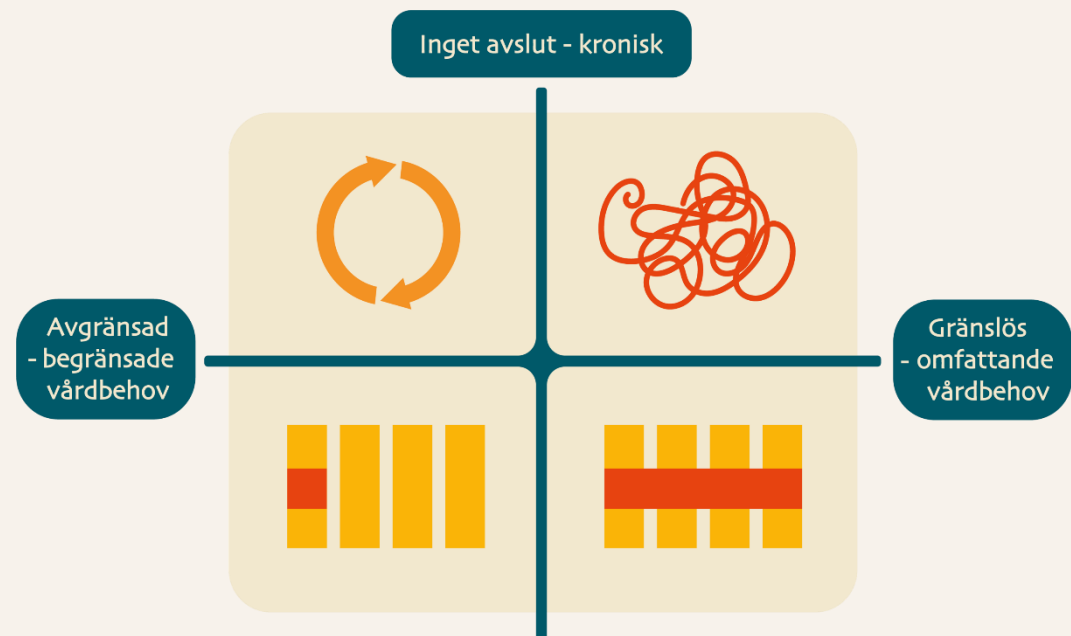
Stuprör

Samarbete

Socialtjänsten kan inte göra omställningen ensam. För att lyckas ställa om enligt socialtjänstlagens intentioner, gäller det att komma bort från stuprören och samarbeta för att möta invånarnas behov.

Det kan handla om att handläggare från olika enheter samarbetar bättre kring en och samma brukare. Eller att socialtjänsten samarbetar kring planering, mål, insatser och verksamheter, till exempel tillsammans med skolan, kultur- och fritidsverksamheter, kommunens samhällsplanering, civilsamhället, vården och polisen.

Fas 2: Göra, lära och bredda

Fas 1: Varför och riktning

Fas 3: Befästa det nya

Fas 4: Ständigt förbättra

Spaning – Kan Nära vårds framsteg komma att bli liknande inom socialtjänst?

- Förbättrad utveckling när det gäller samverkan och samordning kring patientens vård - inskrivningar i slutenvård för personer med kroniska sjukdomar har stadigt minskat i samtliga regioner sedan 2017
- Samverkan kommun och region har stärkt och utvecklats under 2024, också mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst
- Arbetssätt för olika målgrupper har utvecklats - majoriteten av regioner och kommuner har ändrat arbetssätt för målgrupperna äldre, personer med kroniska sjukdomar samt barn och unga sedan starten av omställningen
- Breddinförandet av nya arbetssätt har ökat
- Många kommuner har kopplat ihop arbetet med omställningen till Nära vård med ny SoL

Spaning – kan Nära vårds utmaningar även gälla socialtjänsten?

- Variation i landet hur omställningen går
- Brist på ekonomiska och personella resurser – inte minst i primärvården
- Gap i styrkedjan mellan strategisk ledningsnivå och operativ verksamhet försvårar arbetet med omställningen
- Tillgängligheten till primärvården har utvecklats i olika riktning.
- Arbete för att göra patienten delaktig behöver utvecklas ytterligare
- Medicinska kompetensen i kommunal primärvård behöver öka

Tack!

Sanna.Juhlin@skr.se

Äldres hälsa

Länsgemensamt arbete

Lena Vilander Hamnert, utvecklingsledare kfkf
Kristin Irebring, äldresamordnare RKL

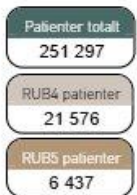
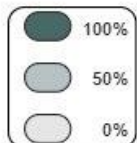

Länsgemensam ledning i samverkan
Inom socialtjänst och angränsande område hälso- och sjukvård samt skolan i Kalmar län

Relationskontinuitet

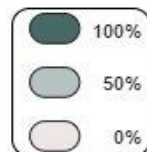
Fast läkarkontakt (%) totalt

Navigera över karta för att se procentuellt utfall per kommun samt i jämförelse med hela regionen.
Ändra mått via knapparna till höger om kartan.

Fast vårdkontakt (%) totalt

Navigera över karta för att se procentuellt utfall per kommun samt i jämförelse med hela regionen.
Ändra mått via knapparna till höger om kartan.

Andel hemtjänsttagare som erbjuds fast omsorgskontakt:

74% (2025)

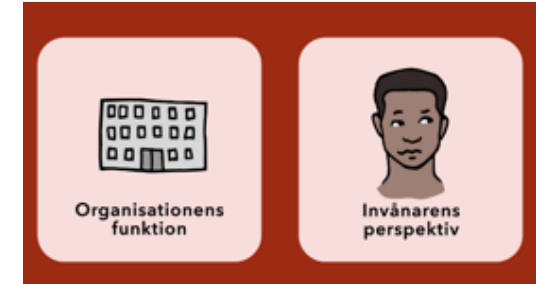
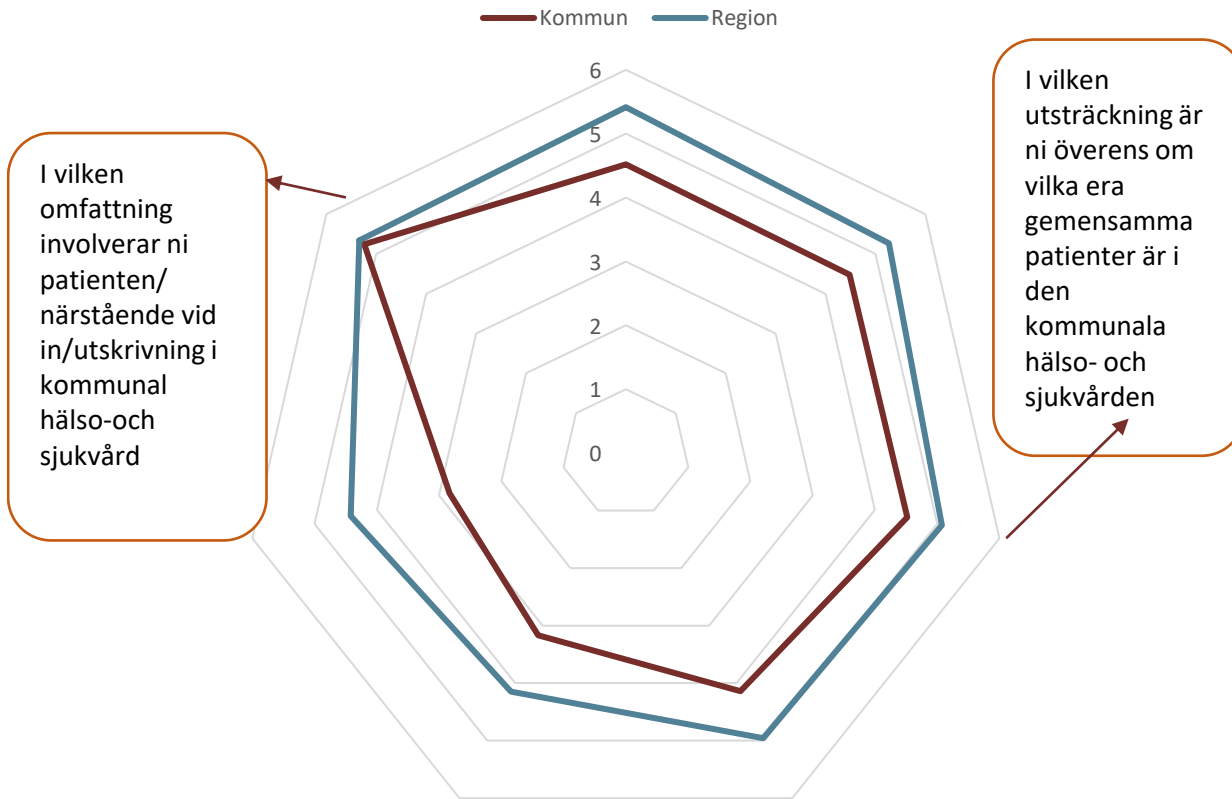
[Öppna jämförelser av hemtjänst och särskilt boende - Socialstyrelsen](#)

Läns gemensam ledning i samverkan
Inom socialtjänst och angränsande område hälso- och sjukvård samt skolan i Kalmar län

Länsgemensamt arbete - idag

Enkät samverkan kommun-hälsocentral i Kalmar län

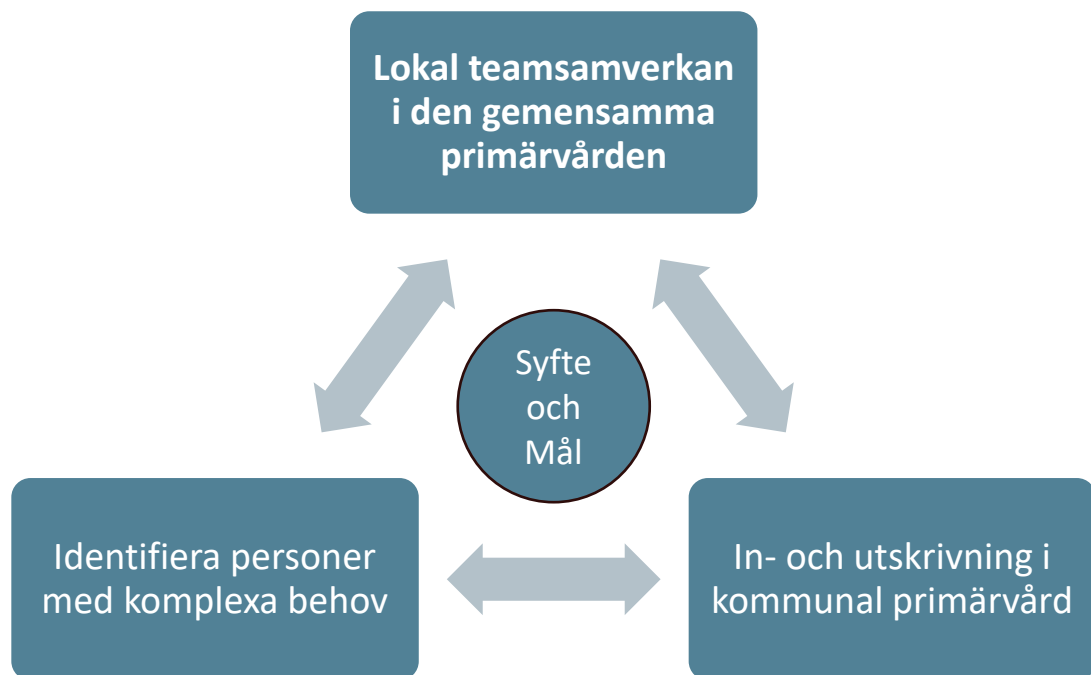

Länsgemensam ledning i samverkan

Inom socialtjänst och angränsande område hälso- och sjukvård samt skolan i Kalmar län

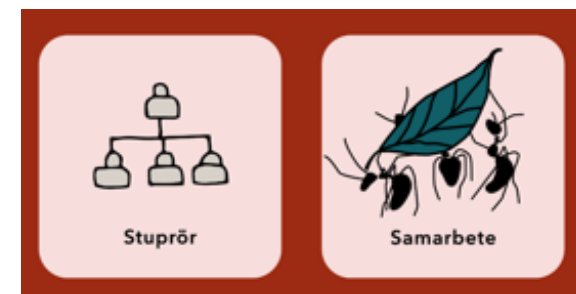
Länsgemensamt arbete - framåt

Identifiera personer med komplexa behov samt rutin för in- och utskrivning i kommunal primärvård

Deltagare är kommuner, utsedda hälsocentraler samt rehabilitering inom områdena:

- Västervik
- Mönsterås
- Kalmar
- Torsås

Länsgemensam ledning i samverkan
Inom socialtjänst och angränsande område hälso- och sjukvård samt skolan i Kalmar län

Gemensam dialog

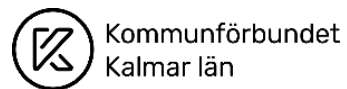
Länets invånare blir fler och de lever längre.

För att kunna skapa, utveckla och implementera insatser för att länets **äldre personer ska kunna ha ett aktivt liv samt åldras och möta livets slutskede i trygghet** krävs tillit och samverkan mellan våra enheter, verksamheter och huvudmän.

Hur kan vi tillsammans skapa förutsättningar för att individen ska uppleva trygghet, relationskontinuitet och inte behöva samordna sin egen vård och omsorg?

Länsgemensam ledning i samverkan
Inom socialtjänst och angränsande område hälso- och sjukvård samt skolan i Kalmar län

Länsgemensam ledning i samverkan
Inom socialtjänst och angränsande område hälso- och sjukvård samt skolan i Kalmar län